

Beslutningsforslag nr. B 67. Fremsat den 22. januar 1985 af Løvig Simonsen (S), Baadsgaard (S), Knud Damgaard (S), Mette Groes (S), Jytte Hilden (S), Erik Holst (S), Hans Hækkerup (S) og Risgaard Knudsen (S)

Forslag til folketingsbeslutning

om vedvarende energi og varmeforsyning i zone 4

Med henblik på at sikre en lige så målbevidst indsats fra samfundets side med hensyn til oliefortrængning og forsyningssikkerhed i de mere spredt bebyggede områder, landsbyerne og øerne (almindeligvis betegnet som zone 4 i varmeplanlægningen) som den indsats, der er godt i gang i de områder af landet, der forsynes med naturgas og kraftvarme, opfordrer folketinget regeringen til generelt at satse mere systematisk på udbygningen af vedvarende energi i overensstemmelse med den vedtagne dagsorden af 13. marts 1984 og med målsætningen i Energiplan 81 (EP 81) og til at lægge følgende retningslinjer til grund for varmeplanlægningen i zone 4:

1. For at muliggøre en hurtig gennemførelse af lokale varmeforsyningsprojekter i landsbyer m.v. skal kommunerne opfordres til at færdiggøre sådanne lokale projekter inden for visse tidsfrister. Dersom der i kommunerne er et ønske herom, skal varmeforsyningslovens delplanprocedure kunne bringes i anvendelse.

Den reelle situation med hensyn til varmeplanlægningen vedrørende vedvarende energi i kommunerne er desværre, at vedvarende energi stort set ikke tages med i en seriøs vurdering. Til afhjælpning heraf bør der stilles konkrete krav vedrørende den kommunale varmeplanlægnings inddragning af vedvarende energi. Udnyttelsen af halm, træflis, husdyrgødning, vind, sol m.v. skal belyses nærmere ud fra fastsatte kriterier.

2. I erkendelse af, at det danske samfund har et ansvar for det teknologivalg, der ligger i en stillingtagen til udviklingen på dette område, bør der i den samfundsøkonomiske vurdering af lokale varmeforsy-

ningsprojekter baseret på vedvarende energi ses bort fra statsstøtten til disse projekter. Denne støtte – for eksempel kanaliseret gennem ordningen vedrørende energiøkonomiske enkeltprojekter eller andre ordninger – er udtryk for, at det danske samfund bevidst ønsker at fremme en bestemt teknologiudvikling, og at en satsning på vedvarende energianlæg derfor ikke kun skal vurderes i en snæver og statisk energimæssig og økonomisk sammenhæng, men også skal ses i lyset af ønsket om at stimulere en bestemt teknologisk og industriel udvikling på dette område.

Det foreslås, at der gennemføres valutारiske nuværdiberegninger af projekterne med henblik på en samfundsmæssig vurdering.

3. Vedrørende indholdet i energiministerens retningslinjer i kommunerne for varmeplanlægningen i zone 4 bør følgende hovedsynspunkter lægges til grund, idet det understreges, at der naturligvis altid vil være tale om en stillingtagen baseret på de konkrete lokale forhold og muligheder: hvor der lokalt eksisterer fjernvarmenet, eller hvor der er rimelige forudsætninger for etableringen heraf med henblik på udnyttelsen af halm, træflis, varmepumper, biogasdrevne kraftvarmeverker osv., skal der gennemføres et stop for udbredelsen af elvarme, idet lokale fjernvarmenet er forudsætningen for udnyttelsen af disse energiformer i opvarmningen. Halm- og flisressourcerne bør i videst mulig udstrækning anvendes i zone 4 fremfor at blive transporteret ind i de områder, der i

forvejen forsynes med kraftvarme eller anden overskudsvarme eller naturgas.

Udnyttelsen af biogas skal netop nu prioriteres højt.

Vindmølleproduceret el samt el produceret på basis af biogas bør indpasses bedst muligt i de kombinerede forsynings-systemer, der således ikke nødvendigvis alene tager sigte på opvarmningssiden, men inddrager det samlede energispektrum.

I lokaliteter, hvor det ikke er hensigtsmæssigt at etablere en kollektiv varmeforsyning baseret på et fjernvarmenet, og hvor de lokale forudsætninger for etablering og drift af vindmølleparker er gode, vil elvarme kunne komme på tale.

Der bør tilvejebringes vilkår, som muliggør etablering af lokale energiselskaber, der forsynes med både el og varme, typisk i form af etablering af landsbyenergianlæg. Dette kan ske ved genetablering af nedlagte transformatorforeninger og vil fremme etablering af landsbyenergianlæg.

4. Vedrørende organisations- og ejerforholdene for lokale energiforsyningsprojekter bør disse være enten kommunale eller organiseret som lokale andelselskaber. Med et omfattende samfundsmæssigt engagement med hensyn til økonomisk støtte og planlægningsmæssig fastlæggelse af aktiviteterne bør disse forsyningsprojekter være baseret på en non-profit tankegang. Disse organisationsformer harmonerer også bedst med den helt nødvendige lokale medleven i disse projekters etablering og drift, som i sig selv er et mål.
5. For at stimulere til lokal aktivitet tilskyndes kommunerne til at oprette energikommissioner med henblik på lokalt at samle interessen for aktivitet på dette område. Kommissionerne bør indeholde kommunalpolitikere, kommunale teknikere, interesserede borgere, folk fra eksisterende forsyningsvirksomheder samt repræsentanter for potentielle leverandørgrupper (halm, biomasse osv.). Kommissionerne bør være igangsættende og debatskabende, men selve den bindende planlægningsproces skal

som hidtil foretages af kommunerne.

Energikommissionernes opgave er også at sammenknytte varmeplanlægningen med realiseringen. Dette bør derfor især ske gennem kontakt og debat med brugerne – og med forsyningselskabernes medvirken.

6. Den statslige støtte til gennemførelse af landsbyenergi projekter m.v. bør øges væsentligt i de kommende år. Udgangspunktet er først og fremmest støtteordningerne til energiøkonomiske enkeltprojekter m.v. I lyset af erfaringerne fra 1984 må der ved sammenlægning af støtteordningerne til vedvarende energi lægges vægt på, at der i særlig grad tages hensyn til de områder, der ikke forsynes med naturgas og kraftvarme.

I forbindelse med udbygningen af støtteordningen skal der kunne ydes støtte til projektering o.lign., således at lokale initiativgruppers mulighed for at formulere projektforslag styrkes. Der skal også ydes støtte til ansættelse af konsulenter og information om vedvarende energis muligheder.

Brugerøkonomien skal også sikres via eltariffer for biogasanlæg, vandkraftanlæg og landsbyenergianlæg generelt, baseret på at de har en større effektivitet end gældende for vindmøller.

7. For at sikre økonomien i driften af enkeltprojekter på andelsbasis gives der mulighed for, at de finansieres ved indeksregulerede realkreditlån med rentetilskud. Der afsættes en ramme for statsudgifterne til disse lån.

I en 3-årig periode gives rentetilskud. Herefter vurderes, om de mest fordelagtige anlægstyper skal have reduceret rentetilskud.

8. Det er endvidere vigtigt, at der afsættes tilstrækkelige midler til grundforskning, anvendt forskning og sektorforskning. Den statslige energiforskning skal tages op til nærmere analyse med henblik på iværksættelse af energiøkonomiske totalprojekter:

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

I »Energiplanlægning, Statusnotat 1983« tilslutter regeringen sig målsætningen for udviklingen af vedvarende energi, sådan som den var formuleret i den socialdemokratiske regerings Energiplan 81.

Men regeringen mangler helt og aldeles en strategi for realiseringen af denne målsætning. Tværtimod hedder det, at »udbygningen med vedvarende energianlæg vil især blive fastlagt i en decentral beslutningsproces. Det er de enkelte brugere, der skal tage stilling hertil.« Det hedder endvidere på side 17: »En nøjere vurdering af vedvarende energi og elvarme indgår i en undersøgelse, energiministeriet har igangsat til afklaring af de bredere aspekter omkring opvarmning af de områder, der ikke ventes forsynet fra større kollektive varmeforsyningsanlæg. Der er i dette statusnotat for energiplanlægningen derfor ikke taget stilling til, hvilken udbredelse vedvarende energianlæg kan tænkes at få.« Efter forslagsstillernes opfattelse er dette udtryk for en alt for passiv holdning. Det danske samfund bør ikke lade de mere tyndt befolkede egne i stikken, ligesom udviklingen af vedvarende energi heller ikke bør være noget, man fra samfundets side nærmest forholder sig til som passiv tilskuer.

Lov om varmeforsyning bør udnyttes aktivt og dynamisk også uden for de dele af landet, hvor investeringer i milliardklassen sikrer befolkningen en fordelagtig varmeforsyning i form af naturgas eller kraftvarme. Loven indeholder et styringssystem som – rigtigt anvendt – kan danne grundlag for en systematisk indsats for udnyttelsen af lokale energiresourcer. Ved samtidig at formulere en teknologipolitisk og industripolitisk vækststrategi for produktionen af vedvarende energianlæg kan varmeplanlægningen i zone 4 skabe en positiv stimulans – ikke bare i de berørte lokalområder, men generelt.

Nordjyllands amtskommune er i samarbejde med energiministeriet godt i gang med realiseringen af Projekt Landsbyenergi. Også andre projekter af direkte betydning for tilrettelægning af ud-

viklingen i zone 4 har været gennemført, bl.a. Vester Nebel Projektet, der har resulteret i en omfattende redegørelse om forskellige forsyningssystemer med vedvarende energi. Det, der nu er behov for, er først og fremmest praktiske erfaringer. Derfor bør der satses på demonstrationsprojekter på en bredere basis. Beslutningsforslagets formål er at fastlægge visse retningslinjer for regeringens indsats på dette område, således at kommunernes arbejde med varmeplanlægningen kan ske på grundlag af en mere klart formuleret politik med hensyn til den vedvarende energi. Samtidig tilsligter beslutningsforslaget at skabe klarhed om visse organisatoriske forhold i forbindelse med berøringsfladen mellem de nuværende elforsyningsselskaber og de kommende lokale energiforsyningsselskaber, herunder især vindmølleparkerne.

Forslaget er i hovedtrækkene en genfremsættelse af et senest i folketingsåret 1983–84 (2. samling) fremsat forslag til folketingsbeslutning, jfr. Folketingsstidende 1983–84 (2. samling), forhandlingerne sp. 1381 og 3294 samt tillæg A sp. 2055.

Bemærkninger til forslagets enkelte punkter

Til punkt 1

Det er ikke hensigten, at anvendelsen af delplanproceduren skal gøres obligatorisk. Men denne mulighed for relativt hurtigt at nå frem til en bindende afklaring af varmeplanlægningen i en begrænset del af en kommune bør holdes åben. Tidsfristerne skal sikre, at der faktisk kommer gang i udviklingen.

Til punkt 2

Lov om varmeforsynings hovedprincip om, at såvel kommunerne som energiministerien er forpligtet til at arbejde for gennemførelsen af de forsyningsmuligheder, der er de bedste ud fra en samfundsøkonomisk vurdering, bør klart fastholdes. I de områder, hvor det ikke er økonomisk bæredygtigt at nå ud med naturgasforsyning eller med fjernvarmeforsyning baseret på kraftvarme o.lign., bør samfundet imidlertid klart vedkende sig et

ansvar for forsyningssituationen. Samtidig er det i disse mere spredt bebyggede områder – f.eks. også de mindre øsamfund – at de naturlige forudsætninger for udnyttelsen af vedvarende energi i særlig grad er til stede. Af disse grunde – og som en del af en egentlig teknologipolitisk og industripolitisk satsning – foreslås det derfor, at statsstøtten til zone 4-projekterne skal betragtes som midler, der ikke skal »trækkes fra« i den samfundsøkonomiske vurdering af de konkrete projekter. Denne betragtningsmåde er nødvendig, dersom man skal undgå en udvanding af lovens centrale begreb i en række sammenhænge, der er afgørende for udviklingen, samtidig med at en egentlig satsning på vedvarende energi i zone 4 skal forsøges i praksis.

Til punkt 3

De her anførte retningslinjer er naturligvis ikke udtømmende. Det afgørende er imidlertid, at tankegangen i disse retningslinjer lægges til grund i forbindelse med energiministerens udøvelse af sine beføjelser i forbindelse med varmeplanlægningen.

For elvarmens vedkommende er der den særlige bemærkning, at en ustyret udvikling i elvarmens udbredelse i zone 4 indebærer en nærliggende risiko for, at økonomien i lokale varmeforsyningsprojekter baseret på vedvarende energi distribueret i et fjernvarmenet bliver undermineret på forhånd, idet dækningsgraden i et givet område kan blive for lav. Derfor bør der anlægges et helhedssyn, og for at man kan undgå en blokering for udnyttelsen af lokale vedvarende energikilder i opvarmningen bør der gennemføres et stop for udbredelsen af elvarme i områder, hvor der eksisterer rimelige forudsætninger for etablering eller udbygning af fjernvarmenet. Dette indebærer ikke nødvendigvis et definitivt nej til elvarme i disse områder, men rækkefølgen, i hvilken disse forhold vurderes og beslutes, kan være afgørende for, om udnyttelsen af vedvarende energi får en ærlig chance.

En gennemgående problemstilling i forbindelse med etableringen af enten elvarme eller opvarmning med vedvarende energi er behovet for en forstærket indsats for efterisolering. Balancepunktet for, hvor meget det er hensigtsmæssigt at ofre på forsyningssystemet i forhold til, hvad forbruget kan reduceres med gennem øget isolering, må imidlertid findes i de enkelte projekter. Men denne sammenhæng gør det nødvendigt, at der fra statens side ved tildelingen af støtte tages hensyn hertil.

Til punkt 4

Erfaringen fra Projekt Landsbyenergi taler efter alt at dømme for, at andelssekskabsformen bør danne grundlag for lokale energiforsyningsprojekter. Som alternativ form bør kommunerne naturligvis kunne stå for forsyningen. Hermed sikres det, at varme- og energiforsyningen i lokalmiljøerne er organiseret i overensstemmelse med, hvad der allerede er udbredt tradition for på andre forsyningsområder, ligesom der er lagt op til en direkte lokal medleven og medindflydelse i projekterne.

Til punkt 5

Forslaget indebærer, at oprettelsen af energikommissioner i kommunerne skal være en frivillig sag for kommunerne.

Til punkt 6

Der afsættes årligt ca. 200 mill. kr. i de kommende år til støtteordningen til vedvarende energi. Det foreslås, at det afsatte beløb foreløbig fordeles inden for følgende rammer:

Vindmøller	39.000.000 kr.
Solvarme	21.000.000 kr.
Biogas	7.000.000 kr.
Halmfyr	5.000.000 kr.
Landsbyenergi projekter	61.000.000 kr.
Andre projekter, herunder administration, informationsopgaver omkring støtteordninger samt ordninger om amtsenergikonsulenter, energibesparelserne m.v. til fremme af udnyttelse af vedvarende energikilder	28.200.000 kr.
Udnyttelse af nye energiteknologier	35.000.000 kr.

Støtteordningen skal i særlig grad tilgodese behovet for en indsats i område 4.

Vedrørende den nærmere udformning af støtten til projekterne taler de i punkt 2 indeholdte betragtninger for opretholdelsen af et system, der er præget af klarhed, således at der primært er tale om støtte til nedbringelse af anlægsinvesteringerne. Dog bør der som nævnt i punkt 6 kunne ydes støtte til forprojektering. Det vil være af stor betydning at følge en række projekter nøje med måleprogrammer o.lign. med henblik på at kunne foretage en vurdering af de tekniske og økonomiske erfaringer med de forskellige anlægstyper i de kommende år. I lyset heraf bør der tages stilling til de videre skridt til realiseringen af målsætningen i EP 81.

Til punkt 7

Der skal være mulighed for at ligestille brugere med forskellige økonomiske vilkår. Derfor tilbydes indekserede lån til andelselskaber, som ikke har mulighed for at opnå skattefordele ved at investere i vedvarende energi. Da det er vanskeligt at overskue, hvor kostbart forslaget bliver for staten, fastsættes kvoten svarende til minimumfremgangsmåden ved statstilskud til boligbyggeri.

Til punkt 8

Vi savner herhjemme energiøkonomiske totalprojekter som f.eks. Saint Ceours-projektet (udarbejdet af en gruppe forskere for EF). Det viser tydeligt, hvor meget en samlet planlægning for trafik og boliger spiller ind, hvis energiudgifterne skal holdes mest muligt nede og landets egne ressourcer skal udnyttes optimalt.